

Týdenní plán

Téma: Barvy jara

Datum: 15.3.- 19.3.2020

Záměr: Vedení dětí k pochopení koloběhu přírody a pozorování změn v přírodě

Seznámení se s tradicí vynášení zimy

Procvičování barev

-
- Zhlédnutí nebo četba pohádky „Jak se Andulka bála Smrtky“ (Chaloupka na vršku)
<https://www.youtube.com/watch?v=oSPR1oi8SAE>
 - Rozhovor o tradici spojené se „Smrtnou“ nedělí (vynášení Moreny/Morany/Mařeny/Smrtky/Smrti a vítání jara)
 - Vybarvovačka k pranostice „Na svatého Řehoře, čáp letí přes moře. Líný sedlák, který neoře.“ -Co nám pranostika říká? (Zem se otepluje, vrací se stěhovaví ptáci, lidé začínají obdělávat svá pole a zahrady)
 - Seznámení se s básní „Jarní říkadlo“ od Jiřího Žáčka (rozhovor o básni, pohybové ztvárnění básně, vyhnání zimy z vašeho domu a vítání jara)
 - Rozhovor u obrázků- Jaké barvy vidíš? Jaké barvy můžeme najít na jaře? Jak se jmenují? Co dalšího má takové barvy? (Hledání předmětů doma i v přírodě, všímání a pojmenovávání barev)
 - Zpěv písně „Travička zelená“
 - Pracovní list „Duha“ (Na jaře se často stává, že prší i svítí sluníčko a vznikne duha. Víš, jaké barvy má duha? Chod' hodně ven, třeba ji také uvidíš!)
 - Hra „Čáp ztratil, čepičku, měla barvu, barvičku“ (procvičení barev)
 - Labyrint „včelky“
 - Domino „Kytičky“ (počítání do šesti)
 - Procházky v jarní přírodě, pozorování změn
 - Pohybová Hra „Kuba řekl“- Jeden zadává pokyny, další je plní.
Pokyny se mohou týkat pravolevé orientace pro zopakování a uchování v paměti. Nebo pro opakování částí lidského těla, základních úkonů.
Například: „Kuba řekl: zvedni pravou nohu!“ (Dítě reaguje) Role se mohou střídat.
 - Jóga pro děti- Pozdrav Slunci pro nejmenší děti
<https://www.youtube.com/watch?v=Or2EkIKxSMs>
 - Skládání obrázku Květin- lehčí a těžší varianta
 - Výroba jarního sluníčka (malování, obtisk rukou, popřípadě stříhání a lepení)

Zdroje:

<https://www.youtube.com/watch?v=oSPR1oi8SAE>

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry*. Olomouc: Rubico, 2009. ISBN 978-80-7346-096-9.

RŮŽEK, Miroslav (ilustrace). *Vybarvovačky se zvířátky: pro kluky a holky*. Praha: Fragment, 2019.

ŽÁČEK, Jiří. *Aprílová škola*. 7. vydání. Ilustroval Adolf BORN. V Praze: Albatros, 2015. Pokladnice Albatrosu. ISBN 978-80-00-03970-1.

BEAUMONTOVÁ, Émilie, PIMONTOVÁ, Marie-Renée. *Obrázky do školky*. Bratislava: Mladé léta, 2001. ISBN 80-06-01147-8.

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. Vydání páté. Praha: Portál, 2016. Nápady - hry - tvořivost. ISBN 978-80-262-1070-2.

<https://www.youtube.com/watch?v=VhVV17uxdTz>

www.napadyproanicku.cz

www.nasedeticky.sk

<https://www.youtube.com/watch?v=Or2EkKxSMs>

<https://cz.pinterest.com/pin/369224869454343173/>

<http://krokotak.com/2013/02/handprint-sun/>

<https://cz.pinterest.com/pin/15199717465072910/>

Velikonoce

Velikonoce jsou tradiční oslavou jara, současným jazykem nazývané Svátky jara. Tyto svátky bývaly v minulosti významnější než Vánoce. V některých zemích je tomu tak i dnes (Francie, Německo). V naší zemi stejná důležitost zůstala jen v některých oblastech, například na Moravském Slovácku. Ale i v současné době se tento svátek v rodinách traduje aspoň v minimální míře, tj. v podobě „obchůzky s pomlázkou (tatarem, mrskačkou, ...)“ po příbuzných či známých.

O HISTORICKÉM PŮVODU

Velikonoce jsou nejvýznamnější svátky křesťanské církve. Jsou spojené s památkou umučení a vzkříšení Krista, je to vzpomínka na jeho zmrtvýchvstání.

Silnou tradici měly Velikonoce již v době předkřesťanské. Prapůvodně tento svátek souvisel se svátkem nomádských pastýřů a byl spojen s obětováním mladých zvířat, především beránka. Měl pravděpodobně návaznost na židovský sedmidenní svátek Pesach, kterým si Židé připomínali vysvobození z egyptského zajetí.

Velikonoce se slaví vždy po jarní rovnodennosti, první neděli po jarním úplňku. Tímto způsobem stanovená neděle může být mezi 22. březnem a 25. dubnem.

ČASOVÉ ZAŘAZENÍ A PRŮBĚH SVÁTKŮ

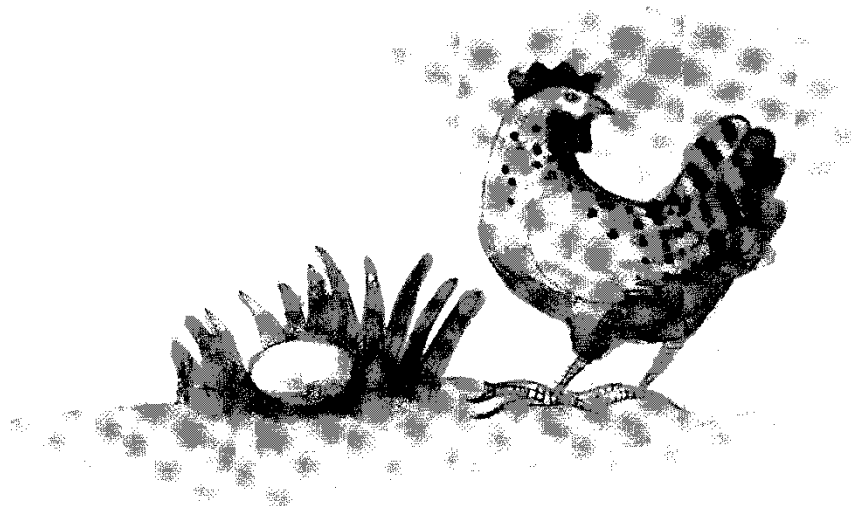
Postní neděle

Čas předvelikonočního půstu, čas odříkání trvá 40 dní. Tento Velký půst začíná Popeleční středou a trvá do Božího hodů velikonočního, tedy Velikonoční neděle. V tomto čase vládlo omezování se v jídle, ale také ve společenském životě (byly zakázané svatby, zpěv a zábavy). Celé toto období je naplněno pestrou paletou pohanských zvyků a křesťanských tradic. Jarní probouzení přírody provázely od nepaměti různé magické praktiky, jejichž smyslem bylo znovuvzkříšení zimní přírody.

První neděle postní – „Černá“

Název vznikl pravděpodobně proto, že v době půstu ženy odkládaly pestré součásti oděvu a namísto toho se oblékaly do tmavých šatů a zástěr a na hlavu vázaly černé šátky. Tato postní neděle měla i jiná pojmenování. Někde se jí říkalo „Pytlová“, jinde to byla „Pučálka“ podle pokrmu z namočeného a usmaženého hrachu, který se v tento den vařil.

V oblastech středních Čech se jí říkávalo „Liščí“ neděle. Název vznikl podle zvyku hospodyní péct tajně v noci z pšeničného těsta kynutého pod vodou preclíky sypané solí a mákem. Byly to pamlsky pro děti, které se navlékaly na vrbové proutky, ty se svázaly červenou pentlí a pak se zavěsily venku na stromy s tím, že je tam dětem nadělila liška. Liška byla symbolem prosperity.

Druhá neděle postní – „Pražná“

Takto se nazývala podle tradičního pokrmu „pražmy“, což byl staroslovanský pokrm z praženého nedozrálého obilí. Někde se jí také říkalo „Sazometná“, protože se v tento očistný den dělal pořádek a vymetaly komíny.

Třetí neděle postní – „Kýchavá“

Pověra, kolikrát člověk v tento den kýchne, tolik let bude ještě naživu, dala název této neděli. Ve východních Čechách se věřilo, že zdraví po celý rok bude zajištěno tomu, kdo si v tento den kýchne třikrát.

Původ tohoto zvyku pochází z doby morové epidemie. První projevy nákazy byly spojeny právě s kýcháním, a proto se při něm přálo „Pozdrav tě Pán Bůh!“, aby se nebezpečí zažehnilo.

Čtvrtá neděle postní – „Družebná“

V tuto neděli bylo možné mírně porušit jinak přísný půst. Uvolnila se postní kázeň a mládeži bylo povoleno sejít se a poveselit na návsi nebo v některém stavení ve vsi, kde měli svobodnou dívku nebo mládence. Pro tuto příležitost se pekly větší kulaté koláče s několikerým plněním („družbance“).

Pátá neděle postní – „Smrtná“

Nebo také „Smrtná“. Váže se k ní starý zvyk „vynášení Smrti (krajově též Moreny, Mařeny nebo Mořeny)“. Je to figura zhotovená ze slámy a hadrů (rezná košile a sukně), s pomalovaným obličejem a na krku má korále z vyfouknutých (nebarevných) vajíček. Někde ji zdobí stuhami, papírovými věnci. Je připevněna na dřevěné tyči a za zpěvu mládeže vynášena ze vsi a vhozena do vody nebo spálena.

Tento zvyk symbolizuje vyhánění zimy. Někde se praktikoval obchůzkou po nejbližších příbuzných. Figura byla malá, upletená z rezné slámy, měla papírovou hlavu s obličejovými rysy a ostatní části těla měla zformovány ze svazků slámy. Říkalo se jí „Smrták“ nebo „Mařák“.

Zvyk mívá krajové odlišnosti:

Ve Slezsku vyrábějí Mařenu z došků. Na hlavu jí dají bílý šátek, do týla uvážou dva lněné copy, oblečou jí do mužské košile a tři až čtyři sukně opášou červenou nebo zelenou zástěrou. Na hlavu jí dají věnec s pentlemi.

Na Jičínsku průvod nese Mařenu k lesu, kde jí svlečou šaty a roztrhají je. Mezitím chlapci useknou „májíček“ a nesou ho zpět místo Mařeny do dědiny.

V okolí Zábřehu a na Šumpersku se Mařena nastrojí do pěkných šatů. U lesa za dědinou se odstrojí, došek se spálí. Do šatů se obleče děvče, kterému se říká „Léto“ nebo „Anděla“. Chlapci v lese utnou májíček, dají ho „Létu“ do ruky a přivádějí ho zpět do dědiny namísto Mařeny. „Léto“ se cestou vždy po dvou krocích zatočí.

Kroměřížsko: Ráno chodí děti s „májem“ nebo s „borkem“ a odpoledne děvčata se „smrtó“. Za dědinou ji hodí do „dola“ a zalijí zelnou vodou, kterou nese jedno děvče v putýnce.

Západní Morava: Děvčata chodí se „Smrtolkou“ (smrček ověšený vejdemky nebo šneky a věnečky ze sečky a hadérek (klevety). Na vršku je panenka z hader.

Na Hané je „Smrt“ dutá dýně s vykrojenýma očima, v níž hoří svíce. Před večerem ji nesou na plachtě za dědinu a vhodí ji do vody.

Někde chodí děvčata s Mařenou a chlapci s Mařákem (Smrtákem) současně.

O této neděli se zahalovaly kříže. Ve 3. a 4. století byly kříže s postavou umírajícího Krista bohatě zdobené. Aby výroba nerušila vážnost tohoto období, byly kříže zahalovány, tento zvyk přetrvává dodnes.

Šestá neděle postní – „Květná“

Tímto dnem se připomíná vjezd Krista do Jeruzaléma. V tomto kraji rostou palmy, které bylo zvykem světít. V našich krajích palmy zastoupily nejčastěji větvičky jívy – kočičky, ale světla se také košťata z břízových větví, jedlové chvoji, lýkovec, klokočí, jalovec, krušpánek, narašené pruty vrby, lípy, hlohu, z nichž se vytvořil svazek a ovázal se červenou stuhou nebo povijanem.

Svěceným kočičkám se přisuzovala zázračná moc, měly pomáhat proti pohromám, kouzlu, nemocem. Zastrkovaly se za rám svatých obrazů, za domácí kříže ve světnicích, nebo se zapichovaly na kraj pole, aby ochránily úrodu. Také se jimi vytíraly oči, aby nebolely, a někde se jedna až tři kočičky polykaly, aby nebolelo v krku.

Jiným zvykem bylo to, že se v tento den nesmělo péct, protože by se „zapekl květ“ a nerodílo by ovoce.

Někde se konala procesí. V tento den si lidé oblékali své nejlepší nebo nové šaty.

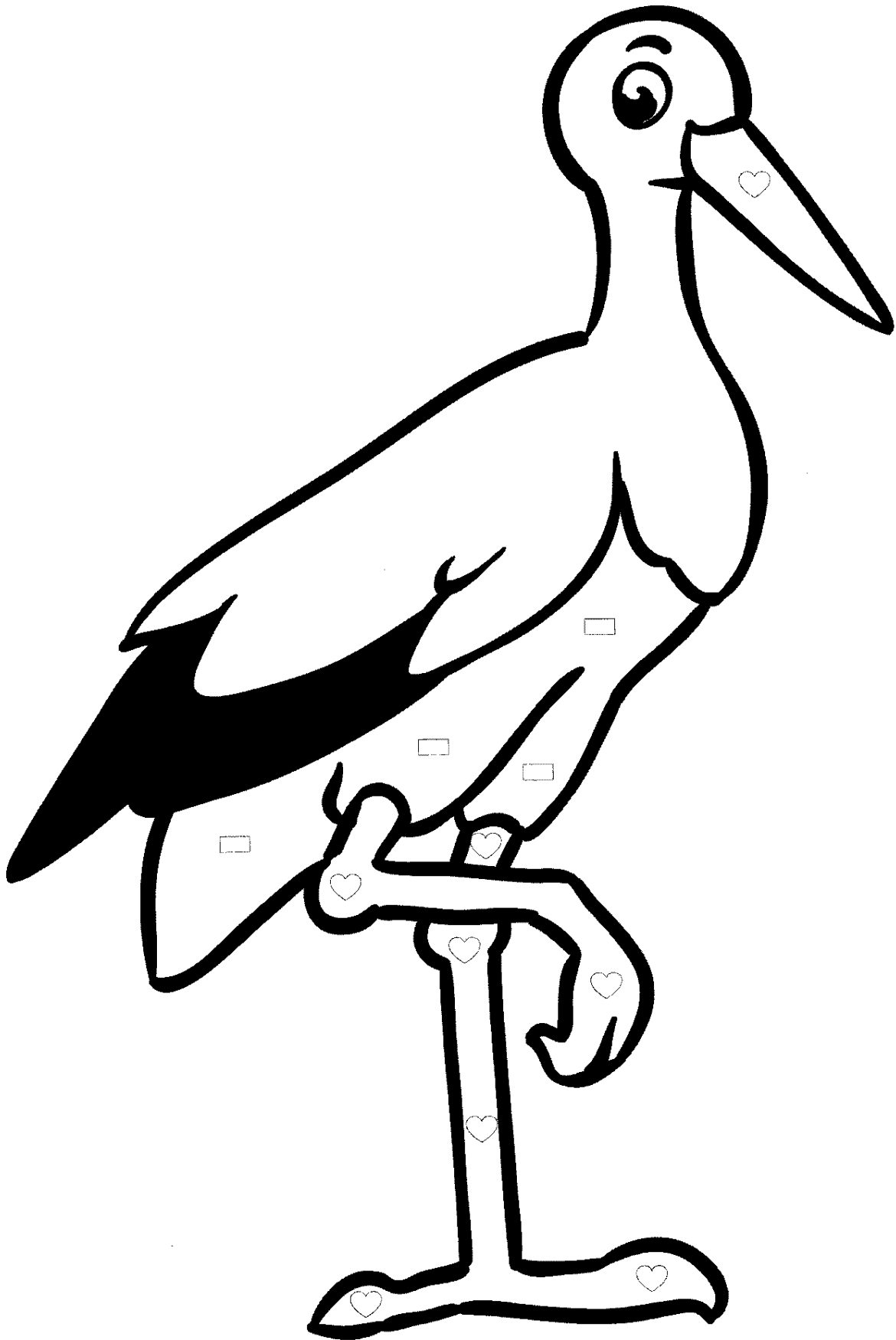
S touto nedělí se pojí další tradice, a to přinášení „létečka“, někde „líta“. Stromové „líto“ byl ozdobený živý stromek (jehličnatý nebo jíva) asi 70 cm vysoký. Zdobený byl bílými vejdučky na šňůrce, řetězy ze slámy a ústřížků textilu navlékaných střídavě na nit. Na vršku byla panenka z hadříků. V jiných krajích mívalo „líto“ podobu větve jívy, na níž byly pomocí stuh upevněny bílé nebo barevné či zlaté vejdučky, ptáčci z těsta a také řetězy z papíru, textilu a slámy a papírové květy. Někde se přivazovala navíc holubička, jejíž tělo bylo vyrobeno z vejdučky a křídla a ocas z poskládaného papíru – varhánků. „Líto“ symbolizovalo život a jaro a mládež ho přinášela do vesnice. Tam s ním chodila po koledě, za kterou dostávala vejce, omastek, mouku, slaninu atd. Z koledy si pak všichni udělali svačinu pod širým nebem.

Pašijový týden

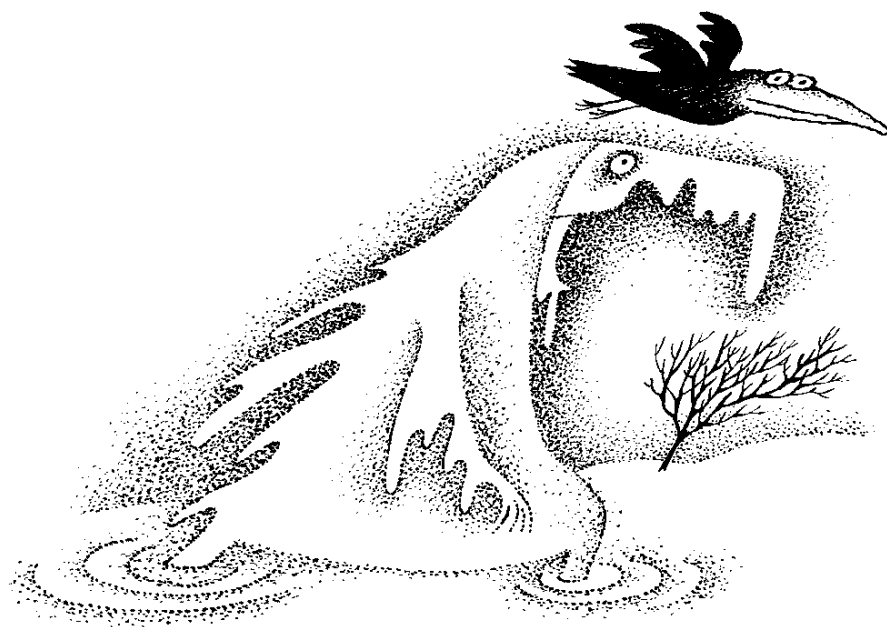
Je to poslední týden před Velikonocemi.

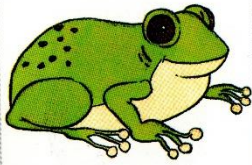
(Barevná legenda)

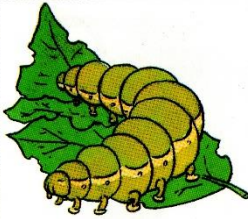
Zimo, zimo,
táhni pryč,
nebo na tě vezmu bič!
Odtáhnu tě za pačesy
za ty hory,
za ty lesy —
až se vrátím nazpátek,
svleču zimní kabátek.

ZELEŇÁ

žába

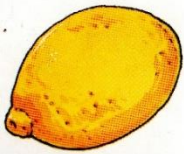
housenka

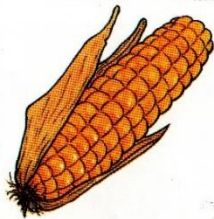
smrk

ŽLUTÁ

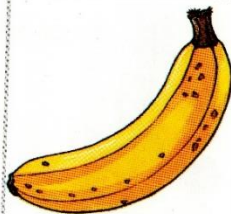
Dobře si prohlédni obrázky
a pojmenuj všechno, co je žluté.

citron

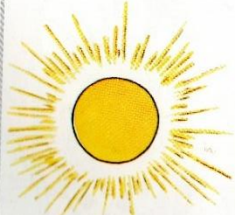
kukuřice

banán

narcis

slunce

kanárek

kuře

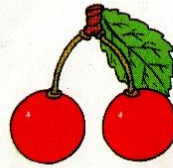
obilí

blatouch

ČERVENÁ

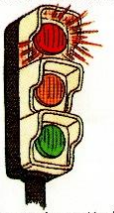
Dobře si prohlédni obrázky
a pojmenuj všechno, co je červené.

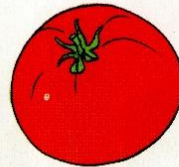
třešně

rak

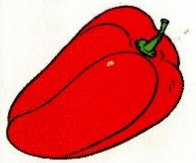
červené světlo

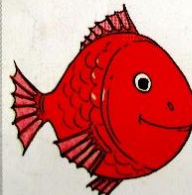
rajče

jahoda

paprika

ryba

rybíz

olčí mák

Travička zelená

česká

Travička zelená, to je moje potěšení,
travička zelená, to je moje peřina.
Když si smyslí, na ni sednu, když si smyslí, na ni lehnu,
travička zelená, to je moje peřina.

2. Travička zelená, to je moje potěšení,
travička zelená, to je moje peřina.
Jak jen zjara začne pučít, nechci já se doma mučit.
Travička zelená, to je moje peřina.

Doma má člověk teplo a střechu nad hlavou, ale venku na jarní trávě a na slunci je líp. Kutálíme se tam, dovádíme a skáčeme a je nám hej.

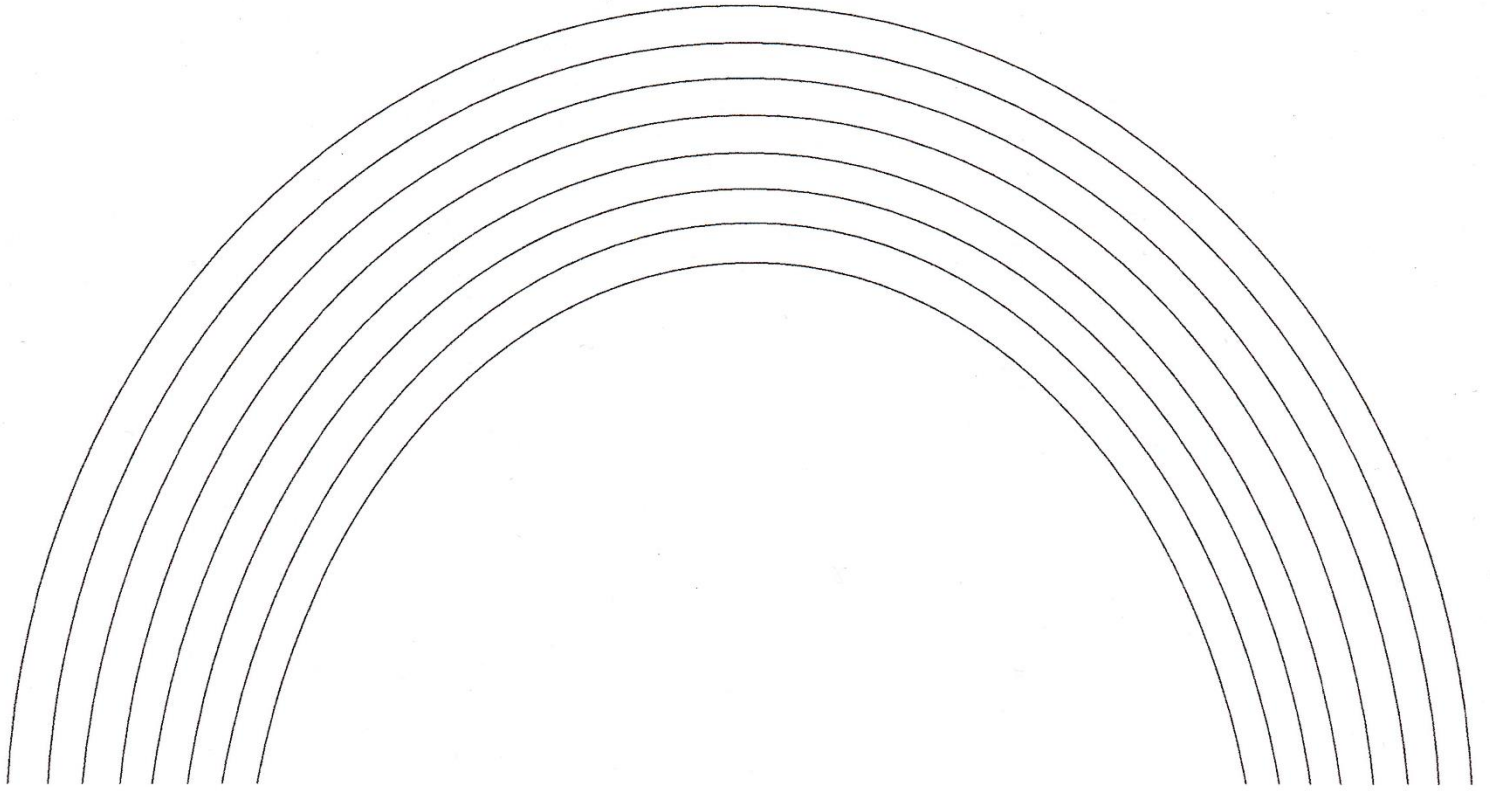
Rádi dovádíte v čerstvé trávě? Co všechno se tam dá dělat?

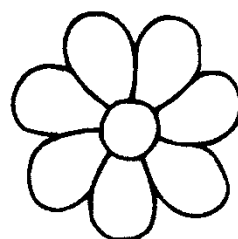
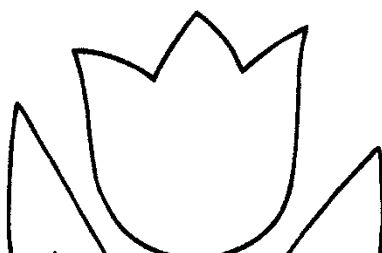
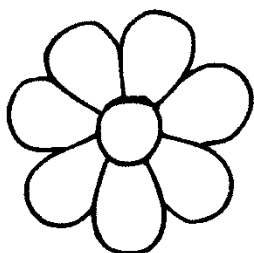
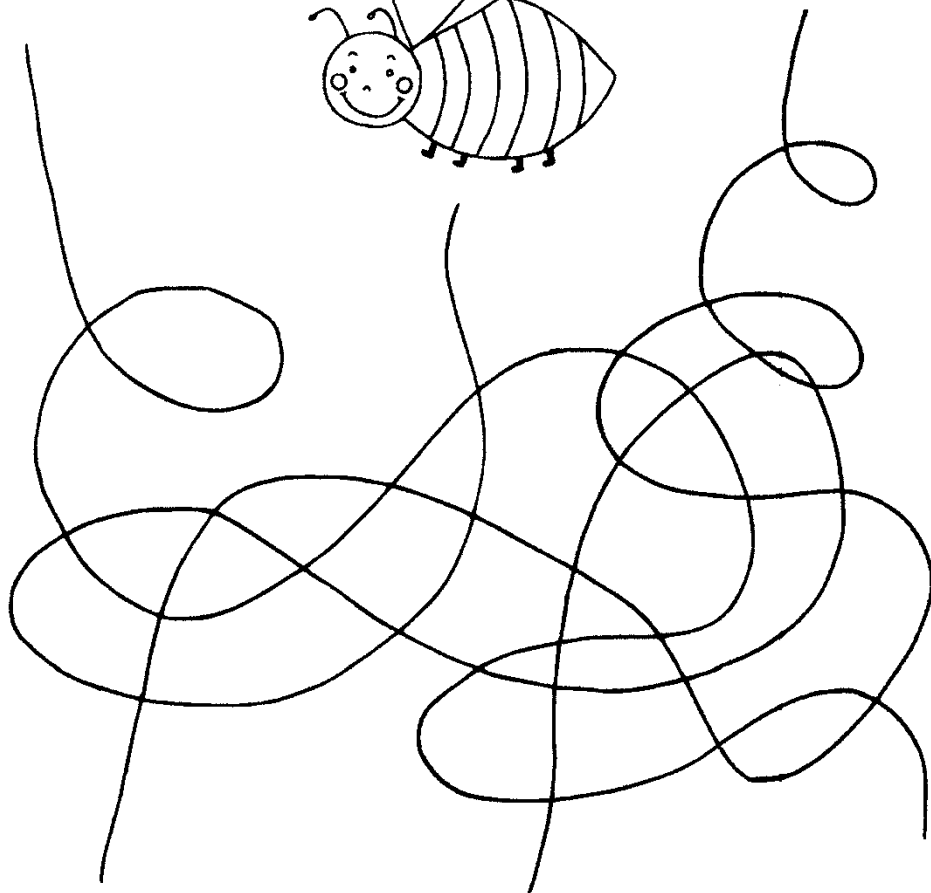
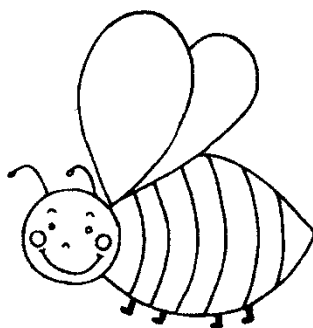
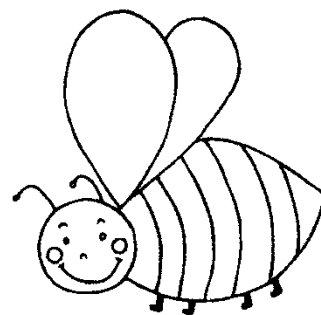
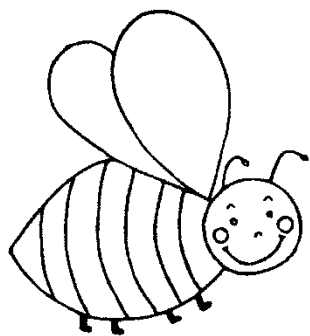
- Děláme kotouly, stojky a válíme sudy v trávě.
- Hrajeme si na slepou bábu.
- Hrajeme na nosovou babu (dává se nosem), ouškovou a na zadkovou...
- Nakonec si opět lehne na záda, uvolníme se a odpočíváme.

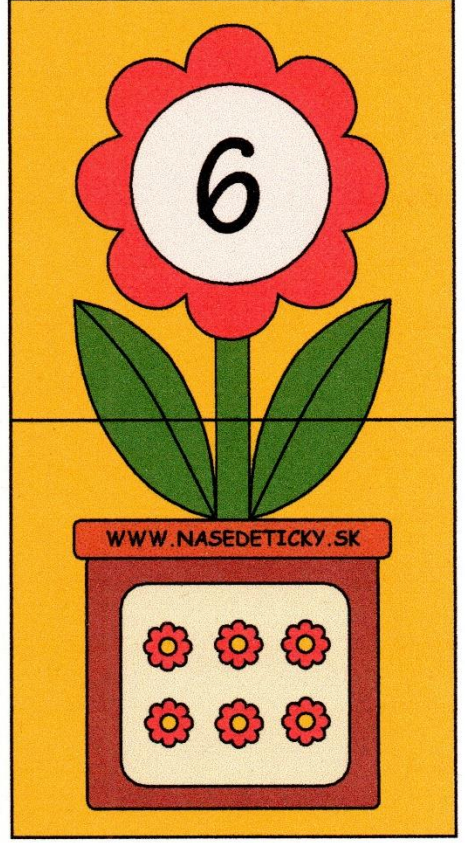
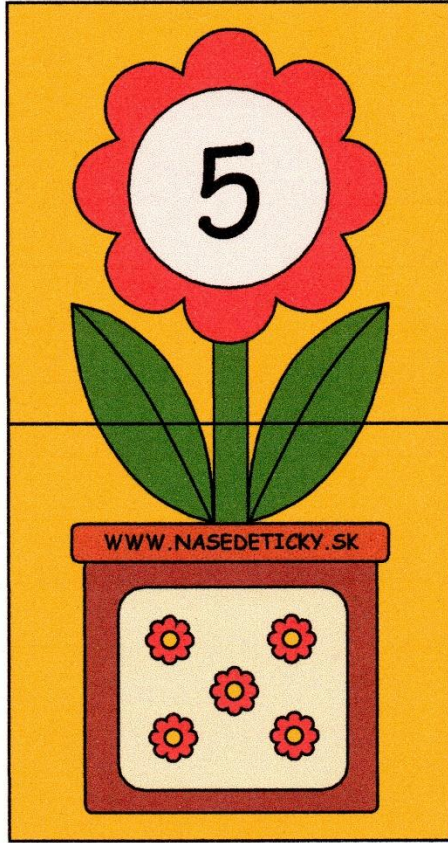
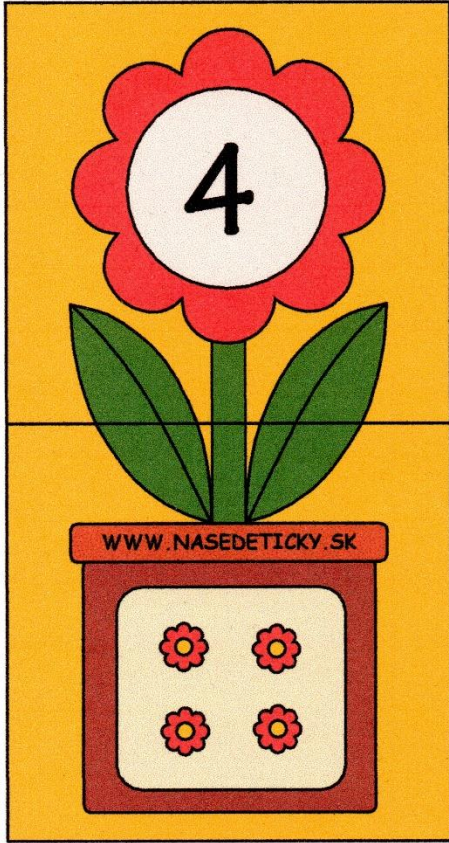
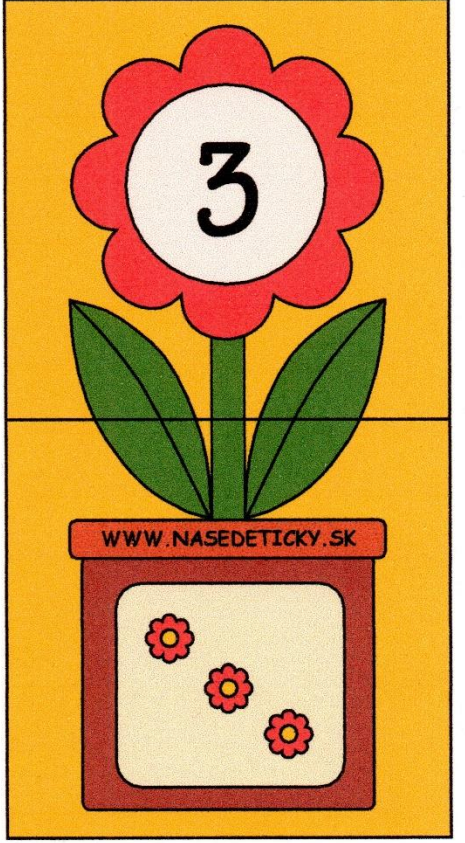
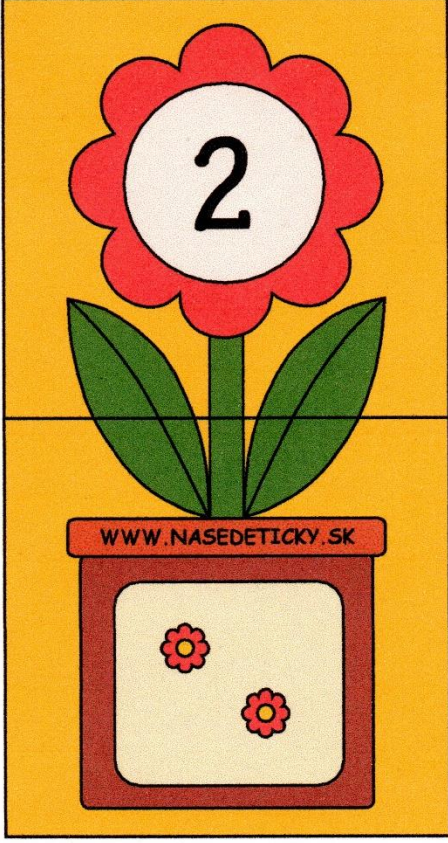
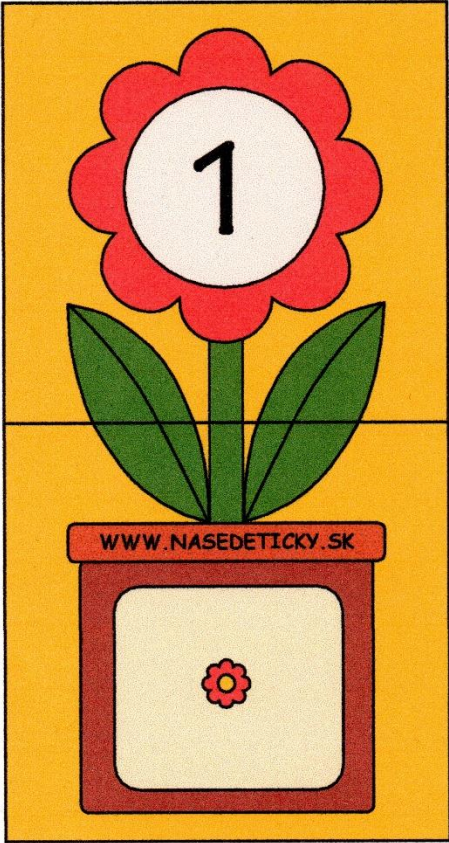
(s hudebním doprovodem na: <https://www.youtube.com/watch?v=VhVV17uxdTts>)

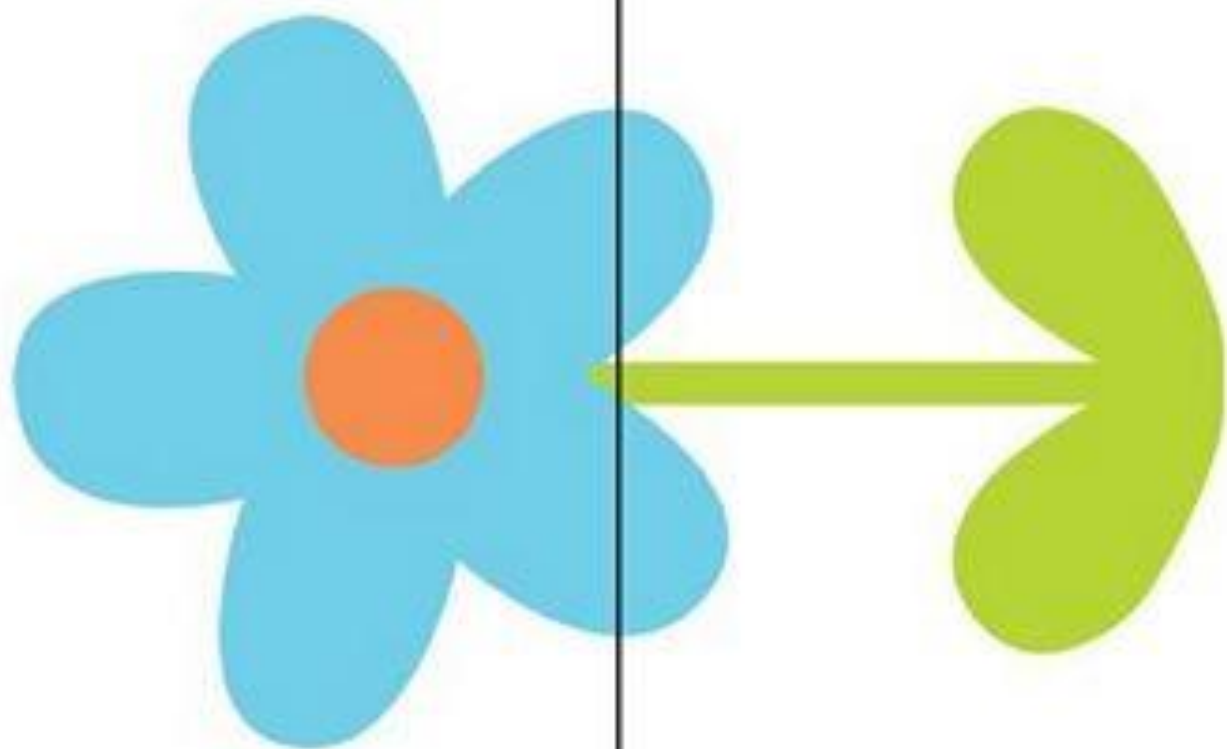
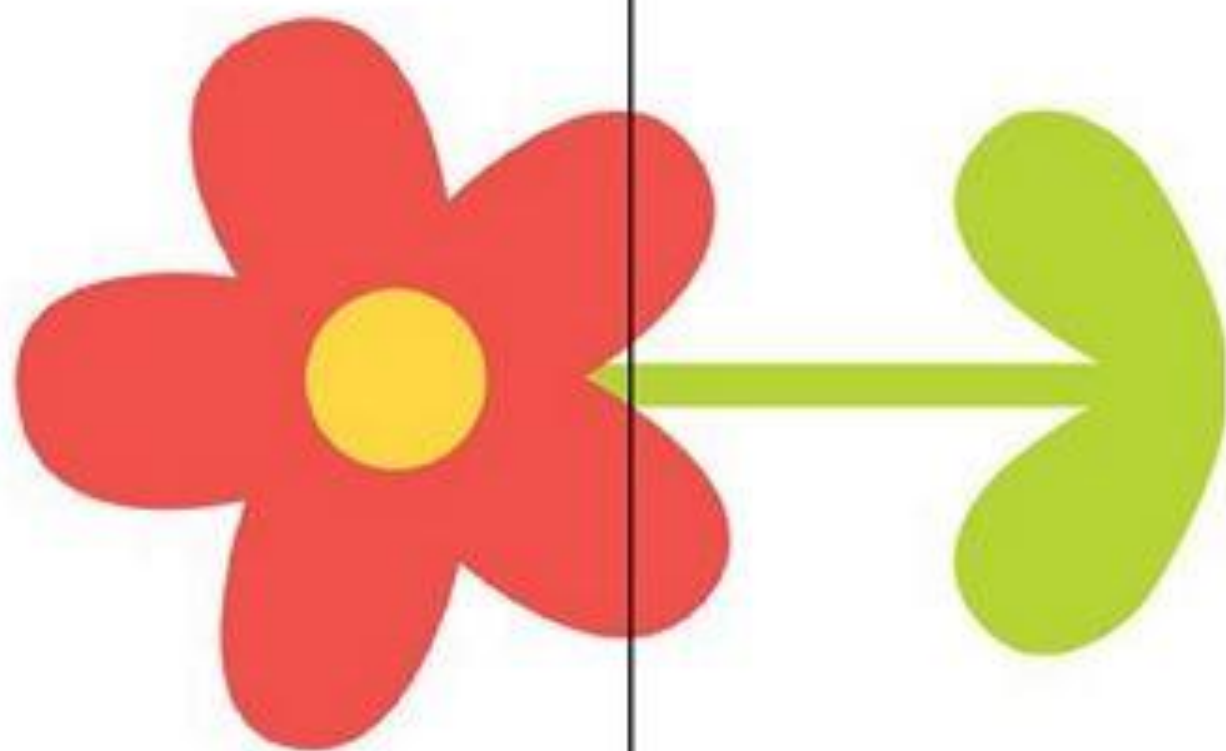
KDYŽ PRŠÍ - VE VZDUCHU JSOU KAPÍČKY VODY - A ZÁROVEŇ SVÍTÍ SLUNÍČKO, LESKNOU SE KAPKY TAK, ŽE JE VIDÍME BAREVNĚ. ŘÍKÁME TOMU DUHA. DUHA MÁ SEDM RŮZNÝCH BAREV. NAKRESLI BAREVNOU ČÁRU DO KAŽDÉHO OBLOUČKU PODLE POŘADÍ BAREV POD DUHOU.

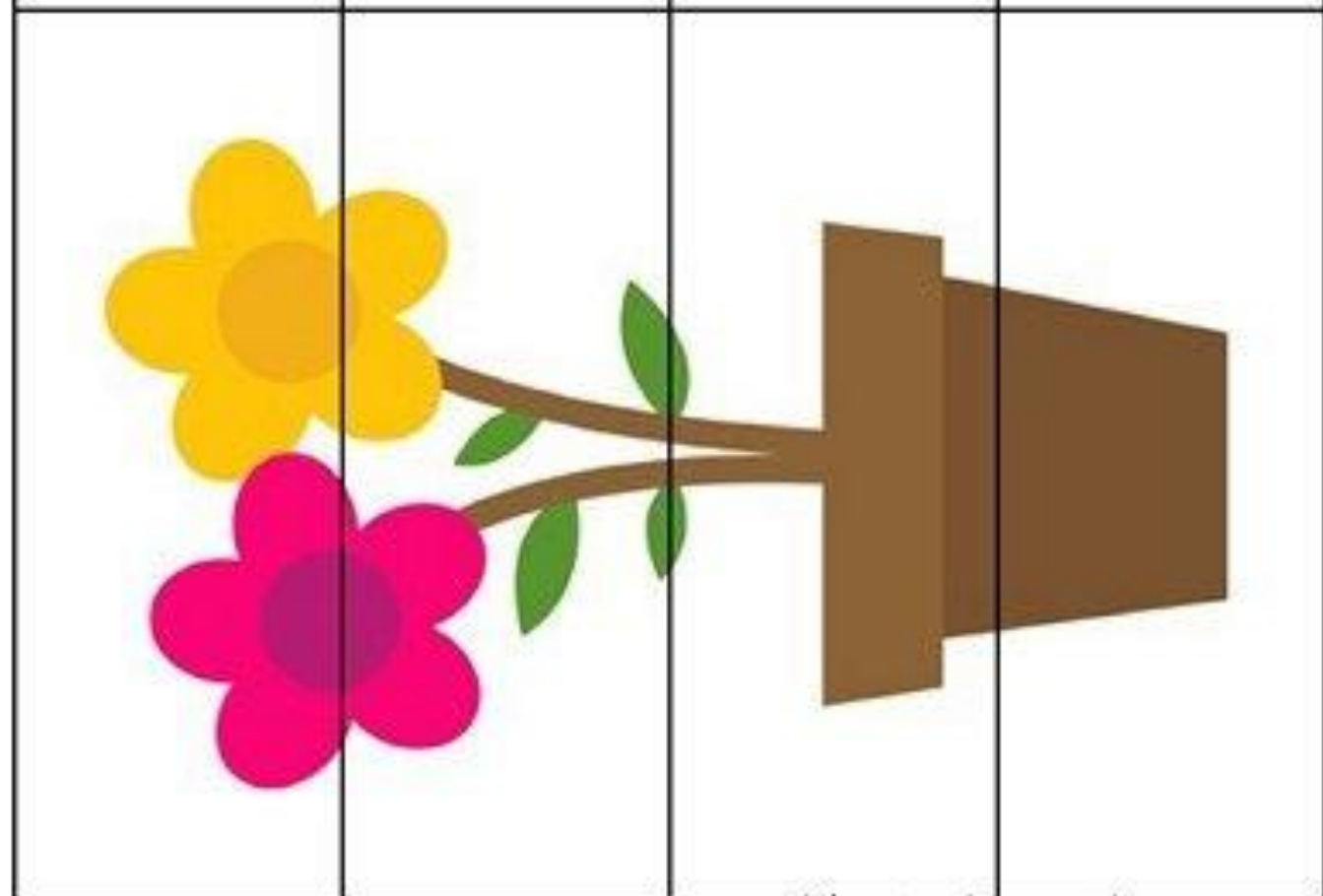
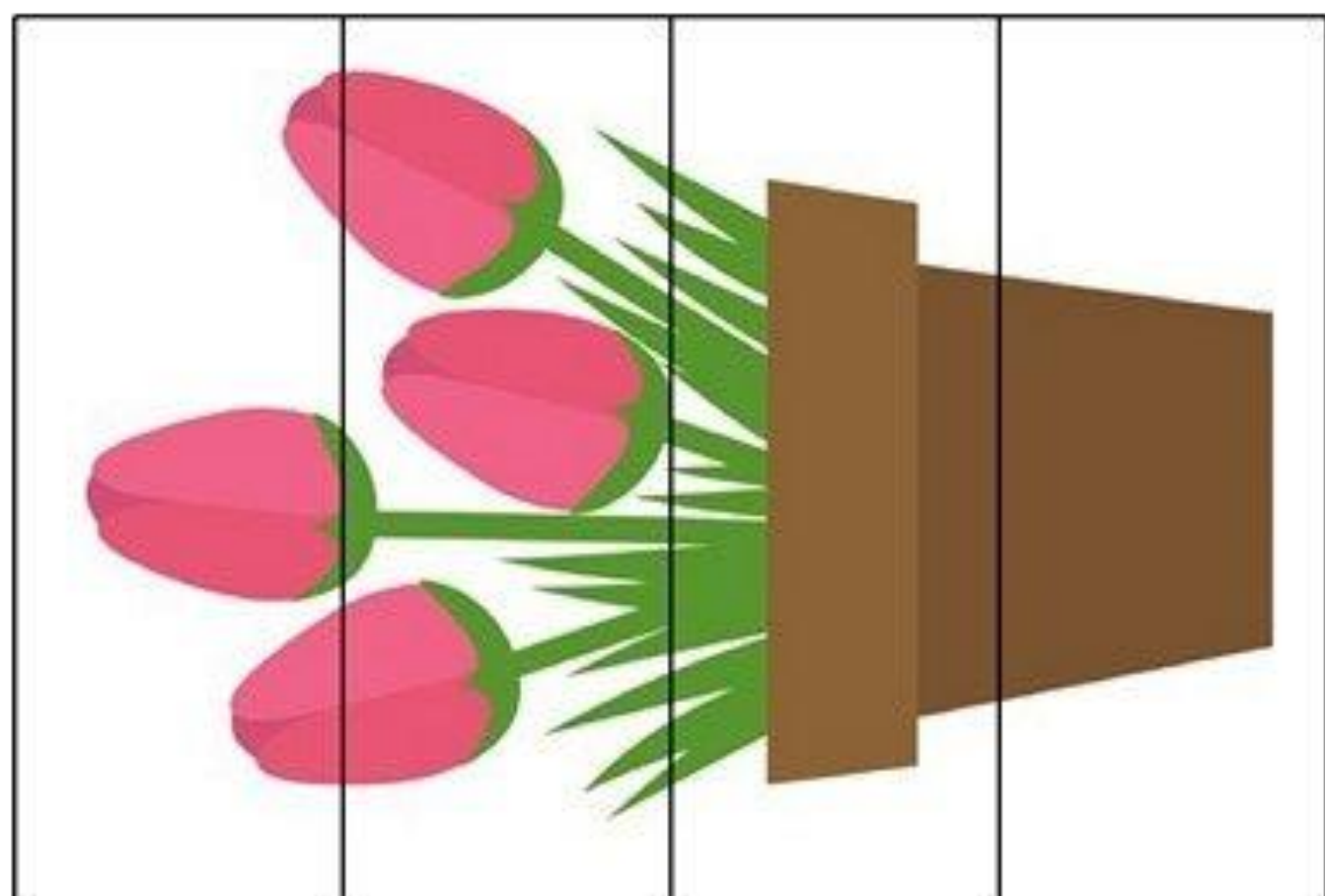

Včielky hľadajú cestičku k svojmu
oblíbenému kvietčku. Pomôžeš im?

www.krokotak.com

